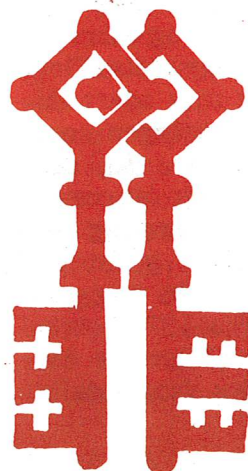
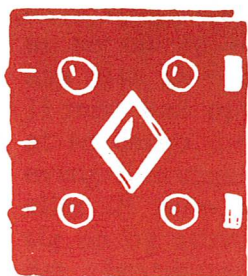

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

2/1990

ISSN 0903-6113

Lad os bede!

Bøn om at gøre, hvad der er velbehageligt for Gud:

Forund mig din nåde, oh kæreste Jesus,
at den må være med mig
og arbejde med mig
og blive hos mig indtil enden.

Lad mig altid ønske og ville det,
som er dig mest velbehageligt og kærest.

Din vilje er min;
og lad min vilje altid følge din vilje
og stemme fuldkommen overens med den.

Lad mig ville eller ikke ville det samme,
som du;
og lad mig ikke kunne ville eller ikke ville
noget andet end, hvad du vil eller ikke vil.

Bøn af Thomas a Kempis, 1380-1471, tysk
præst og munk. Fra 3. bog, 15. kap. 3.
afsnit i bogen Kristi Efterfølgelse.

IN MEMORIAM URBAN SCHRØDER

Født 19. oktober 1917.

Død 23. januar 1990.

Mit første møde med Urban Schrøder går tilbage til en Langfredag, hvor jeg som lille var gået i kirke sammen med min bedstefar. Vi sang bl. a. DS 166: "Gak under Jesu kors at stå", og den var for lang, syntes min bedstefar. Han kunne ikke se ret godt, så han brummede lidt hver gang vi begyndte på et nyt vers!

Den unge Varnæs-præst gjorde indtryk på mig. Det var måden, han talte på, som var usædvanlig. Jeg kunne forstå, hvad han sagde! Det var jo ikke normalt, at man kunne det, når man som lille var med sin far og mor i kirke! Næste gang jeg mødte ham var 29. september 1963. Jeg havde fået den fikse idé, at jeg ville prøve at gå i kirke hver søndag. Søndagen forud havde jeg været i min hjemkirke, hvor præsten ikke havde fanget mig, selvom han

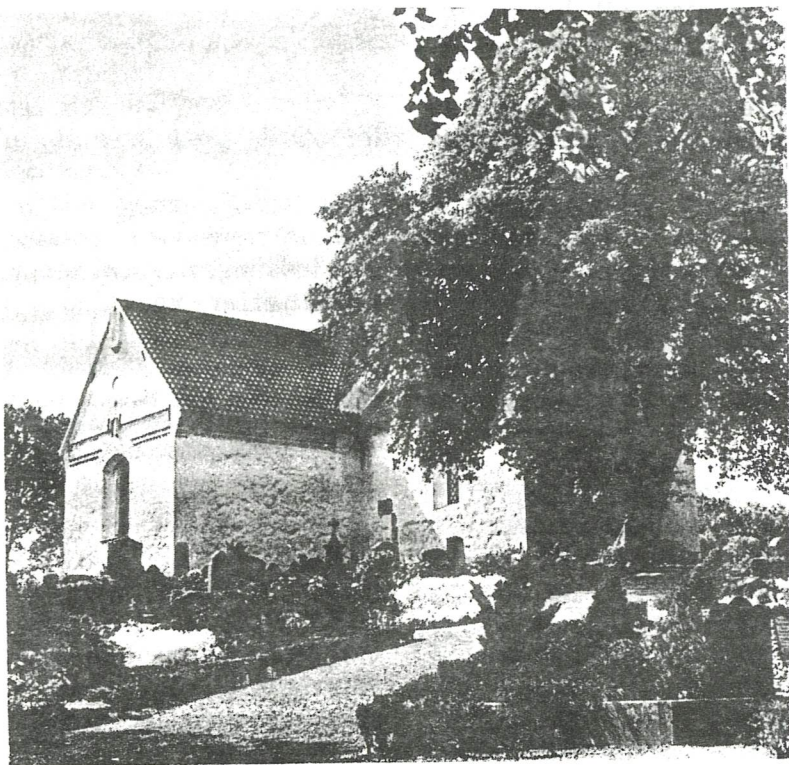
var meget veltalende. Da var det, jeg kom til at tænke på Varnæs - præsten. Der blev også talt meget om ham, for han var højkerkelige, sagde man. Så tog jeg til Varnæs, og det fik evighedsbetydning for mig. De festlige gudstjenester med den gamle slesvigske liturgi, hvor alt pegede på nadveren som det afgørende øjeblik, "hjertets himmerig på jord", som Grundtvig siger det. Hvor var det festligt at være med til! Og så denne enkle, nærmest barnlige enfoldige og dog så uendeligt rige forkyndelse! Det greb mig og fik mig snart til at træffe beslutningen om selv at blive præst. Jo, det var stort og herligt at være med søndag efter søndag og få lov til at få et glimt af Guds herlighed! I sin bog om gudstjenesten (fra 1976) skriver Okkels bl.a. følgende om begrebet liturgisk forkyndel

se: "Hvis man vil have folks opmærksomhed koncentreret om et bestemt punkt - f.ex. have fodgængere på gaden til at se op på et eller andet, kan man gøre et af to:

1) man kan opfordre dem til at se derop, hvilket svare til evangeliseringens udtryksform, eller 2) man kan selv stille sig op og stirre stift op mod det bestemte punkt. Den sidstnævnte fremgangsmåde minder om udtryksformen "liturgisk forkyndelse" (citat slut). Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at begge slags forkyndelse fik vi lov til at opleve i Varnæs, og det må være det, som er meningen med enhver gudstjeneste, uanset hvor i verden den holdes.

Det blev til mere end 26 års venskab og fællesskab med Urban Schrøder. Han tog sig ofte tid til at snakke - også med en 15 - års dreng! Når gudstjenesten var forbi, skulle særkalkene vaskes af, og det gjorde Urban Schrøder altid selv. En så vigtig gerning kunne ikke betros andre. Det måtte han selv gøre, for det var jo Herrens eget hellige blod, det drejede sig om. Det vand, som var blevet brugt til dette formål, måtte hældes i indviet jord bagefter. Jeg husker, hvordan han fortalte mig om disse ting og

om nadveren i det hele taget. Her var Golgatha, sagde han. Her var stedet, hvor Kristus selv var til stede iblandt os og bragte sit offer til Faderen, Her var derfor også stedet, hvor vi kunne komme med vore bønner og vor lovsang, for takket være Kristi offer var Gud Fader særlig lydhør over for os på dette tidspunkt, sagde han. Dejligt var det også, når man fik lov til at få en lille tjeneste betroet i kirken. En gang bad han mig om at sidde ved siden af juletræet og passe på, der ikke gik ild i det. En anden gang var der ingen kordegn, og så blev det mig, der skulle bed ind- og udgangsbøn. Små, ubetydelige ting? Ja, men jeg husker det altså stadig, og jeg tror, Urban var klar over, at den slags små betroede talenter kan gå hen og få betydning! Og så noget af det allerbedste: At få lov til at komme med ned i præstegården - i det store studerekammer! Det var ikke et kontor! Det var et rigtig studerekammer med bøger fra gulv til loft. Her blev jeg så placeret i den store lænestol, og Urban sad selv ved skrivebordet, hvor han pulsede løs på sin pibe, så det næsten ikke var til at se ham, alt mens han fortalte om forunderlige ting

Varnæs Kirke

i theologiens og historiens verden...

Hans egne dybtgående studier resulterede i lærde afhandlinger og bøger. En stor smerte var det, at den ventede doktordisputats ikke blev til noget. Det tog han sig nær, og det var slemt, men endnu var det dog, at denne perle gik tabt for den danske kirke! Nu er Urban Schrøder

ikke mer iblandt os. Det sidste stykke af vejen blev tung for ham. Først en slem hjerneblødning, så tabet af Grete, hans ét og alt på denne jord, som pludselig døde. Den 23. januar lukkede Urban Schrøder sine øjne og blev begravet fra Varnæs kirke af den fine gamle romersk - katolske præst N. Oppermann fra Bovrup. Det

gjorde han på en fin og værdig måde.

Urban Schrøder begyndte sin præstegerning ved Christianskirken i Lyngby, hvor han var fra 1942 -43. Han blev så sognepræst i Hvilsted syd for Århus, hvor han var, indtil han i 1950 kom til Varnæs syd for Aabenraa. Det blev til 32 års virke her, og han følte sig i den grad knyttet til stedet og kirken og hele den sønderjyske landsdel, hvis historie han kunne ud og ind og stadig granskede i. Det var også her, han startede udgivelsen af "Reformatio", som han selv havde ansvaret for de første år, og som han i årenes løb har bidraget til med adskillige artikler, især om emner "fra kirkens skatkammer". Han blev boende i Varnæs efter sin afsked, men konverterede få år efter til Romerkirken - efter lange, alvorlige overvejelser.

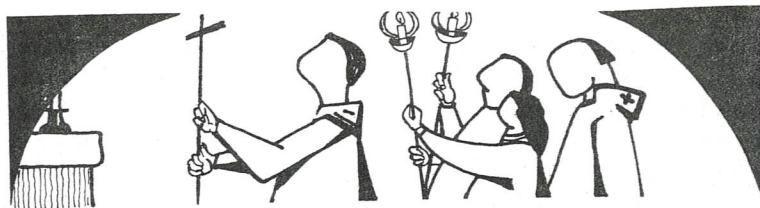
Sin afskedsprædiken holdt han den 3. oktober 1982. Mærkeligt nok var jeg i kirke i Varnæs den søndag. Det var høstgudstjeneste, og i sin prædiken sagde han bl.a. disse ord:

"Høst er, at Kornet bliver høster. Ja, men Høst er ogsaa, at vi selv bliver høstet; at vi bliver taget bort og bragt ud af Spillet. Det siger

jo Høstsalmen: "Og naar engang på Herrens Bud vort Timeglas udrinder." Og det mener Evangeliet med sin Tale om, at vi skal bære Frugt. Naar Kornet er modent, bliver det høstet - da bærer det Frugt. Ogsaa vi skal bære Frugt. Men det gør vi ikke ved at forblive på vort Sted og beholde alt vort eget. - Kornet fik ikke Lov at forblive derude på Marken, som var dets Hjem. Det blev skaaret over og bortført fra sit Sted - kun Stubbene er holden paa den sorte Jord. Men netop derved bærer Kornet nu Frugt. Ogsaa vi skal rykkes op og forlade vort Sted. Vi skal miste, give fra os, tage Afsked - kun de tomme Stuer staar tilbage efter os. Men gaar vi igenem dette i Lydighed med Høstens Lov, i Ydmyghed under Guds Bestemmelse og derved med Jesus ved Haanden - da bærer vi Frugt, som gemmes i Guds Lade og er dyrebar for ham."

At Urban Schrøders liv og præstegerning fik lov til at bære frugt - det er vi mange, som kan bevidne, og det takker vi Gud for!

Frede Møller,
sognepræst,
Hinge.

HØJKIRKELIGHEDEN - dens styrke og dens svaghed.

Fra det højkirkelige svenske kyrkligt Magasin.
En artikel af Per Edward Petrén .

Det som er et menneskes styrke plejer også at være dets svaghed. De karaktertræk, som er et menneskes store fordel, netop de karaktertræk er til ulempe for mennesket - og for andre. Denne sammenhæng gælder ikke bare enkelte personer. Den gælder også ideologier og organisationer og (ikke mindst) kirkelige retninger. Hvilke er da højkirkelighedens stærke sider - og dermed dens svage sider?

Liturgien

Højkirkelighedens mest iøjnefaldende styrke er vel den, at vi er dygtige til liturgi og gudstjeneste. Vi har megen liturgisk kundskab. Vi har et

grundsyn på gudstjenesten, som har sin rod i grundig teologisk refleksion. Vi har en bredde og rigdom, både når det gælder gudstjenestens teologi og dens udformning.

I sammenligning hermed forekommer lavkirkeligheden ret mangelfuld, især den lavkirkelighed som kun spørger efter en eneste ting: at det enkelte menneske får et ord fra Gud som leder det til omvendelse.

På den anden side er der ingen større risiko for at lavkirkeligheden glemmer omvendelsen. Der er meget større risiko for, at vi højkirkelige gør det.

Vor styrke er, at vi er dygtige til gudstjeneste. Vi kan

meget. Netop det er også vor svaghed. Vi risikerer at fortabe os i det meget, så vi glemmer mere centrale ting.

Derfor er min første tese: For at være sund behøver højkirkeligheden en reel dosis lavkirkelig omvendelsesiver.

Dogmatikken.

En anden styrke hos højkirkeligheden er, at vi gerne tænker ud fra læren, dogmatikken. Vi er særlig vant til at håndtere inkarnationsdogmet og drage slutninger fra det.

Man kan sammenligne med gammelkirkeligheden. Gammelkirkeligheden er også meget optaget af ret lære. Men ser man nærmere på gammelkirkeligheden, ser man at den egentlig slet ikke fungerer læremæssigt, men sjælesorgsmæssigt. Prædiken, undervisning, gudstjeneste, lokalmenighed - alt sammen handler om sjælesorg.

Højkirkelighedens styrke er, at vi ofte har en dybere teologisk refleksion. Netop det er også vor svaghed. Vi risikerer at blive så optagne af vore teologiske indsigter, at vi mister den indsigt, at det enkelte menneske (og menigheden) behøver sjælesorg i alt. Vi kan blive så optagne af at genoprette det private skriftemål, at vi glem-

mer, at alt går på at syndere genoprejses.

Derfor er min anden tese: For at være sund behøver højkirkeligheden en reel dosis gammelkirkelig omsorg for sjælene.

Kirken.

En tredje styrke hos højkirkeligheden er, at vi har et ordentlig kirkesyn. Vi er meget bevidste om kirken og sakramenterne. Vi holder fast på, at kirken og sakramenterne er, hvad de er, og skal forblive hvad de er, hvad folk end mener og tænker.

Vi ved, at vi har vor identitet. Vi er klart skilt fra den folkekirkelighed som slet ikke har nogen identitet, men kun spørger efter hvad folk mener og tænker.

Højkirkelighedens styrke er vor modstandskraft mod al-lehånde opinioner. Netop det er også vor svaghed. Vi risikerer at blive så optagne af at holde vagt, at vi glemmer at vi er til for andre. Og man kan ikke være til for andre, hvis man ikke er ægte interesseret i hvordan de andre har det og hvad de mener og tænker.

Derfor er min tredje tese: For at være sund behøver

højkelighed en reel dosis folkelig lydhørhed.

Almenkeligheden.

En fjerde styrke hos højkeligheden er vort historiske og internationale perspektiv. Vi ved, at 1900-tallet kun er et sekel af mange i kirkens historie. Vi ved, at Sverige (og Danmark) og den svenske kirke (og den danske kirke) kun er en lille del af verden og af kristenheden. Kristi kirkes fylde har vi sammen med andre. Derfor strækker vi os gerne ud over grænserne for at lære af andre, både i historien og i andre lande og andre kirker.

Vor styrke er vort almenkelige perspektiv. Netop derfor er det også vor svaghed. Vi risikere at blive så vante til at betragte de svenske (danske) begrænsninger i den internationale sam-

menhæng, at vi ikke ser vore egne begrænsninger i den svenske (danske) sammenhæng. Vi kan blive så optagne af at lære af andre tider og andre kirker, samtidig med at vi tror, at vi ikke har noget at lære af andre inden for den svenske (danske) kirke: de lavkelige, gammelkelige, folkelige, ukelige eller hvad som helst.

Og vi siger det vel ikke gerne højt. Vi tænker måske ikke tanken tydeligt for os selv. Men mer eller mindre ubevidst kan det ske, at vi indtager attituden: Indenfor den svenske (danske) kirke er det os, som har fylden.

Derfor er min fjerde tese: For at være sund behøver højkeligheden en reel dosis ydmyghed på hjemmeplan.

Oversættelse: Johs. M. Nielsen.

Det var ikke helt rigtigt, det der stod i sidste nummer af Re-formatio, nemlig at redaktøren havde sat det. Redaktøren havde forsøgt at sætte det, men Olav Fog lagde den sidste og afgørende hånd på arbejdet, så det kom til at se pænt ud. Men denne gang er det redaktøren alene, der har ansvaret for opsætning, udsende og fejl. Se venligst på hans arbejde med milde øjne.

RETRÆTE

Retræte for mænd og kvinder afholdes igen i år på Ømborgen i september måned; men datoerne er lidt ændrede, så retræten begynder søndag den 9. september ved aftenstide og varer til onsdag den 12. om morgenen.

De to tidligere retræter i Øm har ikke været sådan, at der ikke kunne peges på noget, som kunne være bedre eller gøres bedre; men alligevel er helhedsopfattelsen efter de to første retræter sådan, at man uden stor tvivl kan sige, at det skal forsøges igen. Især efter sidste retræte fremkom der nogle udtalelser om, hvordan retræten kunne forbedres, udtalelser, som vil blive søgt inddraget ved planlægningen af den kommende retræte.

Pastor Hans Chr. Christensen har givet et tilsagn om at ville være retræteleder, og Immi Nielsen, København, har lovet at stå for køkkenet.

Jo flere deltagere der bliver, des billigere bliver retræten for hver enkelt: Ved 20 deltagere vil prisen kunne holdes omkring 375 kr; ved 15 deltagere bliver prisen for hver enkelt omkring 475 kr. Undertegnede vil sætte stor pris på snart at få tilmelding fra så mange som muligt, senere vil der så blive udsendt opkrævning, idet Ømborgen kræver forhåndsbetaling.

Nærmere oplysninger og tilmelding: Sognepræst Peter Østerby-Jørgensen, Galtrup Præstegård, 7950 Erslev Mors, tlf. 97 74 10 76.

NY VESPER-RING DANNET

En ny vesperring har set dagens lys i København Stift. Den er dannet af præsterne ved Hans Egedes, Sct. Jakobs, og Bethlehems kirker. Bethlehems kirkens kantor er også med, eftersom denne kirkes

liturgiske kor medvirker ved vespertjenesterne, som Vesperringen afholder i de tre kirker på skift.

I forbindelse med Bethlehems kirkens 100 - års jubilæum sidste år forsøgte vi at

afholde en vesper, som den var sunget i kirken i årene 1934 - 49 og efter dannelsen af "Vesperringen af 1949" fortsatte i St. Albans engelske kirke ved Langelinie i København indtil den gik ind omkring 1960.

Drivkraften ved disse vespere var to lægmænd, (broder) Valdemar Nielsen (kordegn ved Bethlehemskirken 1937 - 1971) og overlærer Knud Nørholm (i mange år kirkens menighedsrådsformand). En kreds af præster og lægfolk sluttede op om arrangementet, der lå hver lørdag kl. 19. Selv i årene 1942 - 45, hvor der på grund af brændselsmangel var indrettet midlertidigt kirkerum i menighedshuset, holdt vespertjenesten stand mod kulden i kirken. Desværre kan de kirkelige retninger jo ikke altid holde sammen om den vigtige opgave at bygge menighed, så da de "katolske" tendenser blev nogle af missionsfolkene i menighedsrådet for stærke i 1949, fik dette sognepræsten, der nærmest må karakteriseres som grundtvigsk, til at forbyde vesperne. Ved almindelige lørdage stod vesperen alene. På festvesperne ved højtiderne medvirkede der en præst, og efterhånden udviklede der sig et helt lille stævne med fo-

redrag og kaffe, der sluttede med completorium.

Alle disse ting blev vi mindet om, da vi holdt den historiske festvesper tirsdag efter pinse, der også var "jubilæumsugens oktav". Ved kaffen begyndte det at blive klart, at vesperringsideen ikke blot kunne, men burde genoplives, da det liturgiske liv i folkekirken ikke har flyttet sig synderligt siden den første vesperrings dage. Ideen om at samle de mennesker, der har oplevet noget af Herrens herlighed, til et vidnesbyrd for andre om, hvad dette kan betyde for menighedens liv, når den mødes med jævne mellemrum og bruger af det fine materiale, som kirken har overleveret os. Det blev klart for os, at vi skulle indkalde til endnu en festvesper og drøfte mulighederne for en ny Vesperring ved kaffesamværet. Bjørn Hansen, sognepræsten i Hans Egedes, var fra begyndelsen meget varm på ideen. Han kom selv som liturg og prædikant til den "forberedende" tjeneste i Bethlehemskirken, den 19. september, hvor vi fejrede apostlen St. Matthæus. Ved kaffen bagefter forelagdes ideerne. Vi ville markere kirkens festdage, og foreslog i første omgang: Hellig Tre

Konger, Påske og Pinse. Interessen var tilstede, og den ny planlægningskomité mødtes og aftalte, hvad vi ville lave sammen i 1990.

Det begyndte festligt med Hellig Tre Kongers vesper i Sankt Jakobs kirke den 6. januar. Ole Skjerbæk Madsen var prædikant og H.C. Christensen præsiderede. Ved sammenkomsten bagefter spiste vi vore medbragte madpakker, og der kom flere ønsker frem om emner, Vesperringen kunne tage op.

I resten af 1990 mødes vi således:

Tirsdag den 17. april (påske) kl. 19 i Bethlehemskirken, Åboulevarden 8. Prædikant: H.C. Christensen. Ved samværet bagefter taler cand.theol. Henrik Bo Jacobsen om tide

bønnens udvikling. Der sluttes med completorium.

Tirsdag den 5. juni (pinse) kl. 19 i Hans Egede Kirke, Vardegade. Prædikant: Ole Skjerbæk Madsen. Ved samværet bagefter bliver der også foredrag, men emne og taler er ikke fastlagt. Der sluttes med completorium.

Tirsdag den 28. august (Johannes Døberens halshugning) kl. 19, Bethlehemskirken.

Tirsdag den 30. oktober (Reformationsdagen) kl. 19, Hans Egedes Kirke.

Lørdag den 1. december (Advent) kl. 17, Sankt Jakobs Kirke, Østerbrogade.

Vel mødt i den ny "Københavns Vesperring"!

Kim Thinggaard,
organist
Bethlehemskirken.

HUSK

LANDSKONVENTET 1990

24. - 26. MAJ

i

ÅBYHØJ KIRKE og SOGNEGÅRD

SILKEBORGVEJ

ÅBYHØJ, ÅRHUS

BILLEDER

kan være farlige

De mennesker, der går ind for censur, véd, at mennesker lader sig påvirke af skrift og tale, billeder og musik. De, der søger at skaffe sig magt, véd det og benytter sig bevidst af de muligheder, som de kan skaffe sig, for at påvirke andre. Kirken er sig det bevidst og bruger alle udtryksformer for at gøre evangeliets indhold begribeligt for så mange som muligt.

Vi mennesker er forskellige. Nogle opfatter bedst et budskab, når det er synligt, andre, når det lader sig høre. Men selvfølgelig er der størst sandsynlighed for at få fat i, hvad sagen drejer sig om, hvis vi påvirkes på så mange forskellige måder som muligt. Netop på grund af den påvirkning, kan billeder og musik også være farlige. At skrift og tale kan være det, er vi nok ikke i tvivl om.

Du må ikke gøre dig noget gudebillede

I de ti bud, som vi har dem i 2. Mosebog 20, 1-17, lyder det 2. bud: "Du må ikke gøre dig noget udskåret billede eller noget afbillede af det,

som er oppe i himmelen eller nede på jorden eller i vandet under jorden; du må ikke tilbede eller dyrke det,..." Dette forbud mod at lave gudebilleder har vi i vor tradition bekvemt sprunget over. Men der er nok ikke tvivl om, at en afbildning af Gud den almægtige i faderskikkelse er indsnævrende for vores forestilling, selv om menneskeskikkelsen fra kunstnerens side måske ikke er tænkt så konkret. Der er forskel på at tale om Gud som vor Far og så at afbilde et menneske. - Det er nok også grunden til, at Michelangelo nægtede at male billeder af Gud. Men paven forlangte, at han skulle, da han 1508-12 dekorerede loftet i Det sixtinske Kapel i Vatikanet med en hel billedserie i freskomaleri af verdens og menneskehedens skabelse.

På reformationstiden var der billedstormere, især i de reformerte lande. Jean Calvin gik ind for billedforbudet. Martin Luther afviste billedstormerne. Danmark blev forskånet for større ødelæggelser i den periode, men i

København ødelagde nogle borgere med borgmesteren i spidsen helgenbilleder og messebøger i Frue Kirke 3. juledag 1530.

Den slags uro mener vi måske, at vi er fri for i vor tid. Men nej. Vi ved stadigvæk, at billeder kan være farlige. Kirkerestaureringer og udsmykningsarbejder i kirkerne kan bringe sindene i kog. Og når debatten bliver så heftig, skyldes det ikke kun, at smag og behag er forskellig. Det er noget meget mere principielt, der står på spil. Det drejer sig om forståelse af, hvad en kirkebygning er, og hvad kristen

gudstjeneste er. Vi kan bare tænke på den heftige diskussion, der har været i forbindelse med udsmykningen af koret i Ribe Domkirke. En af hovedtankerne har været, at kunstneren Carl-Henning Pedersen ikke er medlem af folkekirken. Kunstværket er i sig selv meget lidt bundet af en bestemt tolkning. Det bliver derfor et spørgsmål om hvilke associationer, billederne bibringer betragteren, der er afgørende.

Marias himmelkroning

De gamle kalkmalerier i vore kirker er fra tiden før reformationen. Derfor er deres billedverden naturligvis udtryk

for en romersk-katolsk kristendomsforståelse. Det har været en medvirkende årsag til, at billederne efter reformationstiden blev kalket over. Tidens mode og den kendsgerning, at der ikke længere på samme måde som før var brug for billederne, når gudstjenestesproget var dansk, har selvfølgelig også spillet ind.

Da man i forrige århundrede for alvor begyndte at afdække de kunstskatte, der gemte sig under kalklaget, var det kulturhistoriske og kunstneriske hensyn, der var afgørende. Det var ikke for at berige gudstjenesten.

I Viskinge Kirke ved Swebølle mellem Kalundborg og Jyderup restaurerede man i 1897 nogle interessante kalkmalerier, der var blevet afdækkede i årene forinden. Der var dog et af de store billeder, der blev kalket grundig over igen, - ikke fordi det var af ringere kvalitet end de øvrige, men fordi motivet var sådan, at ministeriet besluttede at forbyde en restaurering. Der blev ikke givet nogen begrundelse, men det menes, at beslutningen er udsprunget af modvilje og bekymring hos sognepræst, Peter Sølling Schousboe, er bror til biskoppen i Roskilde Stift. Museets direktør, Henry

Petersen, forsøgte at ændre beslutningen, men forgæves. Motivet var for katolsk. Da det kraftige hvidtelag med årene begyndte at drysse, kom man vandglas over. Nu var billedet gemt under en stenhård hinde. I dette tilfælde sejrede kirken altså over museet.

Billedet forestiller Marias himmelkroning. Det blev afdækket påny ved restaureringen i 1965 og kan nu ses. Om det skyldes, at museets interesser med tiden sejrede over kirkens, eller at kirken har fået et mere afslappet forhold til katolske tendenser, - det får stå hen. På billedet sidder Maria, Gud Fader og Kristus på samme højsæde. Kun Maria i midten bærer krone, men alle tre har glorie. Faderen og Sønnen holder om Marias glorie, ikke om kronen. Normalt forekommer kun Kristus og Maria i denne scene, men hvor Faderen også er med, plejer Han at være kronet.

Gudsmoderen Maria har i det hele taget en forbavsende fremtrædende stilling på billederne i Viskinge Kirke. På motivet med Kristi himmelfart knæler Maria i forgrunden sammen med de tolv apostle på Oliebjerget. Og der, hvor pinseunderet skildres, er Maria den helt cen-

trale figur, omgivet af apostlene. Himmelkroningen er anbragt i det vestlige hovedfelt på den plads, hvor man kunne forvente at se den sejrende Kristus. men dom

medagsbilledet med Kristus tronende på en dobbelt regnbue har måttet vige pladsen. Billederne dateres til tiden 1425-50.

Sven Hansen
sognepræst
Viskinge.

EN KOMMENTAR ved pastor Poul Ulsdal Esbjerg.

Om at gøre kirken synlig.

I Aalborg Stiftsbog 1989 har domprovst Johannes Freltoft ifølge Kristeligt Dagblad den 7. december givet et bud på, hvordan kirken kan "synliggøres" i storbyen. I denne by skulle man ellers tro, at Sct. Budolfi var synlig nok for enhver! Forslaget går ud på, at denne "synliggørelse" bedst kan ske ved, at hvert sogn får et ordentlig, centralt placeret sognekantor! Læserne må undskylde, at det lyder som en vittighed eller som et eksempel taget fra avisspalten "Hvad de dog siger!". Men hverken redaktøren af stiftsbogen eller KD har åbenbart kunnet se morssomheden....

Artiklen synes også på anden måde at være højst besynderlig med dens påstand om, at

siden pietismen og vækkelsesnes tid er det kun bestemte typer, der kommer i vore kirker. Jeg ved ikke, om der er særlige forhold i Aalborg, der kommer i vore kirker. Jeg ved ikke, om der er særlige forhold i Aalborg, men på de steder, hvor jeg har været præst, har det været alle mulige typer, man kunne se i mine kirker. Resultatet af domprovstens meningsløse påstand er det ofte tidligere hørt, at her findes en af årsagerne til, "at kirken i byen kun har kontakt til en lille inderkreds". Ja, hvad har de skrækkelige vækkelser dog ikke gjort af ondt i vores kirke!

Men hvad skal man stille op med en sådan snak om et sognekantor til at "syn-

liggøre" kirken? I en bog, der uddeles gratis til alle stiftets menighedsrådsmedlemmer, som efter de seneste grove "valgkampe" næsten er blevet rensset for vækkelsens folk - og dermed for disse kedelige typer, der jager folk fra kirke - er denne artikel aldeles uaktuel. Der skulle jo også mere mod til at sige det, der virkelig er aktuelt for d e m: Det er j e r brave folk af den sunde, ufordærvede, ukirkelige type, der skal "synliggøre" kirken ved at gå, cykle eller bile derop hver søndag!

Jeg har snart et helt lager af forslag til den samme opgave; lad mig blot nævne et par stykker: I Aalborg kunne man lade lysene fra Budolfi og andre kirker stråle hver morgen og hver aften, så folk kan se, at nu holder Freltoft der jo ikke er af den ubehagelige type, hverdagsandagt med alle mulige

Nyt fra bestyrelsen.

På et bestyrelsesmøde i F.K.F har man besluttet, at man gerne vil have flere til at læse Re-formatio. Derfor: hvis De kan skaffe bladet en ny læser, kan De få det for kr.40,-for året 1990.

typer af mennesker. Eller hvad med at agitere for at få kirken "synliggjort" ved, at man kunne se de samme almindelige mennesker midt på formiddagen gå ind i kirken for at bede? Eller hvad med i disse tider, hvor Indre Mission så småt er begyndt at tale om at løse sognebånd på god gammel grundtvigsk vis, pænt bede missionsfolk om at bruge en anden kirke end Budolfi, så dens døre virkelig kan stå åben for "de andre"? At der så måske af og til skulle blive messefald, vil Freltoft sikkert gerne bære for det gode formåls skyld.

Endnu eet eksempel: Hvad om præsten tog en præsteflip på, så det var helt "synligt" for alle på gaden, at her gik kirkens præst, som man kunne gå hen og spørge til råds om alt, hvad man havde trang til?

Fællesskabet Kirkelig fornyelse har et arbejdsgrundlag. I de følgende numre af Re-formatio vil der komme en kommentar til de forskellige afsnit i arbejdsgrundlaget, og vi bringer her den første til artiklen om Kirken, skrevet af pastor Poul Exner.

Arbejdsgrundlag for Fællesskabet Kirkelig Fornyelse.

Som læremæssig grundlag for "Fællesskabet Kirkelig Fornyelse"s hele virke gælder den apostolske og katolske arv i tro, lære og ordninger, sådan som den har sit grundlag i Skriften, er bevidnet i vor kirkes bekendelsesskrifter og bevaret i kirkens tradition, særlig i den ubrudte fejring af messen.

Til præcisering heraf anføres følgende:

KIRKEN

Kirken er en levende, sakramental organisme med historisk kontinuitet, sendt af Gud ved Jesus Kristus til frelse for verden og til forherligelse af den treenige Guds navn.

Den er

a. Guds pagts-folk i alle slægter og over hele jorden, opbygget på apostlenes og profeternes grundvold med Jesus Kristus selv som hovedhjørnestenen.

b. Jesu Kristi legeme, som her på jorden er bærer af inkarnationens hemmelighed og formidler af Kristi forløsningsværk til verden. Alle, som ved dåb og tro er indlemmede i Kristi legeme, tilhører et kongeligt præsteskab og har fået Helligånden som gave.

c. de helliges samfund, der lever under nådemidlernes rette og fulde brug, hvorved nådegaverne bliver virksomme, og den enkelte bærer Åndens frugter.

Poul Exner: Kommentar til artiklen om Kirken.

Når arbejdsgrundlagets første stykke hedder "Kirken", er det både i overensstemmelse med tidligere lignende grundlag for den højkirkelige bevægelse.

se i Danmark og lignende

aktstykker fra vore søsterbevægelser i Norden.

Men det har naturligvis også sin egen saglige grund i det anliggende, som er Kirkelig Fornyelses, nemlig det at skabe større forståelse for kirkens inderste væsen hos os selv og vore medkristne. Afsnittets indledning er i sin formulering overtaget fra den "basis" der i sin tid blev udarbejdet og godkendt af "Virringkonventet" i 1961. Det kan der være historisk rimelig grund til, men derudover er udtrykket "levende, sakramental organisme" ikke i sig selv særlig klart og givende.

Derimod er de 3 følgende underafsnit klart disponeret efter Treenigheden og de tre led i trosbekendelsen.

a) Når Kirken benævnes

"Guds pagts-folk" er forestillingen hentet ud af beretningen om, hvordan Gud lige siden forjættelserne til Abraham og over pagtslutningen på Sinai altid har virket til frelse for jordens menneskehed ved at oprette pagt og udvælge og danne sig et folk, der som folk kunne være et tegn og et vidnesbyrd overfor verden om Guds planer for Hans og menneskehedens og hele skabningens

fælles liv.

Intet af dette er ændret ved at den gamle pagt og det gamle pagtsfolk har fået sin endelige, synlige skikkelse i kirken. Gudsfolket er nu universelt og repræsenteret gennem alle folkeslag omfattende både jøder og hedninger. Det er kirkens umistelige katolicitet, der her kommer til udtryk, hvor kirken er bærer af den tro, som er til overalt og til alle tider.

Udtrykket "opbygget på apostlenes og profeternes grundvold med Jesus Kristus selv som hovedhjørnestenen" er i sig selv et nytestamentligt udtryk, Ef. 2, 20, men vedkender sig også det reformatoriske skriftbundne grundlag. Men udtrykket udelukker heller ikke på nogen måde den virkelighed af apostolsk og profetisk ægte mundtlig og liturgisk tradition, som også lever hos os i det grundtvigske syn på dåben og nadveren som direkte bærere af den levende Guds Ord.

b) Kirken som Kristi legeme er vel som enkelt udtryk det mest centrale billede på Kirken, som findes. Det tager også her sit udgangspunkt i Kristi legemes eget mysterium ved hans undfangelse og fødsel: Det evige gudsords komme i synlig skikkelse i

tiden.

Som Kristi person er en enhed af evigt og historisk, usynligt og synligt, således er kirken også i sin synlighed og historicitet samtidig et håndgribeligt tegn på det Gudsrige, som ikke selv er af denne verden og bundet af den, men dermed heller ikke mindre i denne verden, end noget som helst andet, som denne verden består af.

Derfor er også alt, hvad Jesus i sit jordeliv satte i værk af frelsesgerninger ved sine ord og sit liv stadigvæk for hånden og virksomt i kirkens liv i verden. Det er det, der er kirkens formidling af Kristusvirkeligheden. Alle døpte er både resultat af kirkens virksomhed og bærere af dens fortsatte virksomhed. Vi døbes til at døbe og vi næres ved nadveren til at kunne frembære den, samtidig med at vi døbes ind i nadverfællesskabet og udsendes derfra til at døbe. Det er tydeligt, at de døpte derved er lemmer på legemet, og at de ved frembærelsen af bøn, lovsang og det eucharistiske offer alle har den funktion som siden Melkisedek, over det aronitiske embede, og frem til hebræerbrevets omtale af

Jesus som ypperstepræst, er blevet betegnet som det, at

være præst. Ordene "og har fået Helligånden som gave" er en yderligere understregning af pinsebegivenheden som kirkens grundlag, dels ved selve omtalen af Helligånden, men også ved at lade ordene være citater fra Peters svar til de anfægtede tilhørere på denne dag.

c) "De helliges samfund" er den apostolske trosbekendelses udtryk for kirken, som kan tolkes enten som "samfundet med de hellige" = helgenerne eller "samfundet om de hellige ting" = sakramenterne, jvf. Nicænums omtale af dåben på dette sted. "Nådemidlernes rette og fulde brug" skal ses som Kirkelig Fornyelses anliggende med hensyn til en fyldigere og mer seriøs sakramentforvaltning. Både med hensyn til en udvidet brug af og forståelse for bodens sakramente og modstand mod en teologisk efterrationalisering af den folkekirkelige dåbspraksis, samt naturligvis den dybere forståelse af realpræsensen i nadveren og de deraf følgende liturgiske konsekvenser.

"Åndens frugter" er igen et udtryk, der slutter afsnittet som et udtryk for bevægelsens åbenhed overfor den karismatiske bevægelses muligheder for at styrke fornyelsen.

Med sidste nummer af Re-formatio fulgte et Giro-kort!

I det højkirkelige præstekonvent i København har vi arbejdet med det taler der blev holdt på det officielle plan under pavens besøg i Danmark i sommeren 1989. Vi er under dette arbejde nået frem til nogle spørgsmål, som vi fik lyst til at stille dels til de danske biskopper, dels til biskoppen af Rom. Da vi mener, at vore spørgsmål er af almen interesse har vi offentliggjort dem gennem dagspressen. Men da brevene så vidt jeg ved intet sted er bragt i hele deres længde, bringes de her i Re-formatio. Brevene blev sendt til de danske biskopper og den romersk-katolske biskop i Danmark den 7. marts 1990.

Åbent brev til de danske biskopper

I forbindelse med pavens besøg i Danmark blev der holdt to officielle taler fra den danske kirkes side: Biskop Ole Bertelsens tale i Roskilde og biskop Henrik Christiansens tale i Moltkes Palæ.

Det højkirkelig præstekonvent i København arbejder bl. a. for Kirkens enhed. Derfor vil vi gerne ud fra de to afholdte taler stille nogle spørgsmål til de danske biskopper.

Vi forstår, at biskopperne anerkender paven som biskop af Rom, kirkeleder og en broder i Kristus. Betyder denne anerkendelse af hans bispeembede, at biskopperne betragter deres embede i den danske folkekirke på lignende måde og i kollegialitet med ham?

Paven roses for sit engagement i denne verden, især for sin kamp for de svage og undertrykte og for ikke at optræde som kirkefyrste, men som tjener. På hvilken måde vil biskopperne lade pavens eksempel være til inspiration for deres tjeneste i kirke og samfund i Danmark?

Med hensyn til arbejdet for Kirkens enhed, hører vi modstridende toner i de to taler. Paven arbejder for Kirkens synlige enhed. Gør man også det i det danske bispekollegium, eller gør man en dyd ud af den faktiske splittelse?

I talerne fremhæves det, at vi har en økumenisk salmebog og at vi deler Bibel med den romersk-katolske kirke. Er biskopperne rede til at tage konsekvensen heraf hos os f. eks. på det liturgiske og læremæssige område?

Når pavens opfordring til at gøre bod og til reformation af kirkerne nævnes, er det vel fordi man tager imod opfordringen. På hvilke punkter bør den danske kirke gøre bod, og på hvilke bør den reformeres?

Som det fremgår af vedlagte brev, har vi også stillet nogle spørgsmål til biskoppen af Rom.

Deres hengive.

Johs. M. Nielsen, Gert Holthor, Poul Exner, Helge Taggatz, Bjørn Hansen, Hans Christian Christensen, Knud Christensen.

Til Biskoppen af Rom

Deres Hellighed.

Under Deres besøg i Danmark i sommeren 1989 holdt De to prædikener, en tale i Palæet i Roskilde, og en tale i Moltkes Palæ i København.

I Den anledning vil vi gerne stille Dem nogle spørgsmål, men inden, ganske kort fortælle Dem, hvem vi er.

I Den danske Folkekirke er der både lægfolk og præster, der med Dem deler Kirkens almindelige (katolske) tro, og som både arbejder for og beder om Kirkens synlige enhed.

Vi spørgsmålsstillere er alle præster i den evangelisk-lutherske kirke; vi er medlemmer af "Fællesskabet Kirkelig Fornyelse", der udgiver et lille tidsskrift, "Re-formatio". Vi mødes en gang om måneden til præstekonvent og har gennemgået

Deres taler.

I Deres to prædikener henvendte De Dem direkte til medlemmer af Den danske Folkekirke. Vi tager med glæde imod Deres fredshilsen.

Som vi allerede har fællesskab i dåben vil vi også gerne dele Kirkens almindelige (katolske) liv i hele dets fylde med medlemmer af den romersk-katolske kirke og forkynde evangeliet sammen med dem, men hvordan?

I Deres tale i Roskilde til de danske biskopper talte De om at indrømme egen skyld. Som medlemmer af den evangelisk-lutherske kirke er vi villige til at indrømme vor medskyld i Kirkens brudte nadverfællesskab.

De taler endvidere om at nedbryde mure og fjerne forældede fjendebilleder, hvilket vi med glæde noterer, at De selv har gjort.

Det har den højkirkelige bevægelse i Danmark arbejdet på i årtier. Vi har kæmpet for genindførelse af Kirkens almindelige gudstjeneste. Vi arbejder for og bruger Tidebønnen i vore menigheder. Og vi fejrer Kirkens gamle festdage.

Hvilken betydning har det for biskoppen af Rom at vide dette?

Gavner vi med denne tjeneste arbejdet for Kirkens enhed?

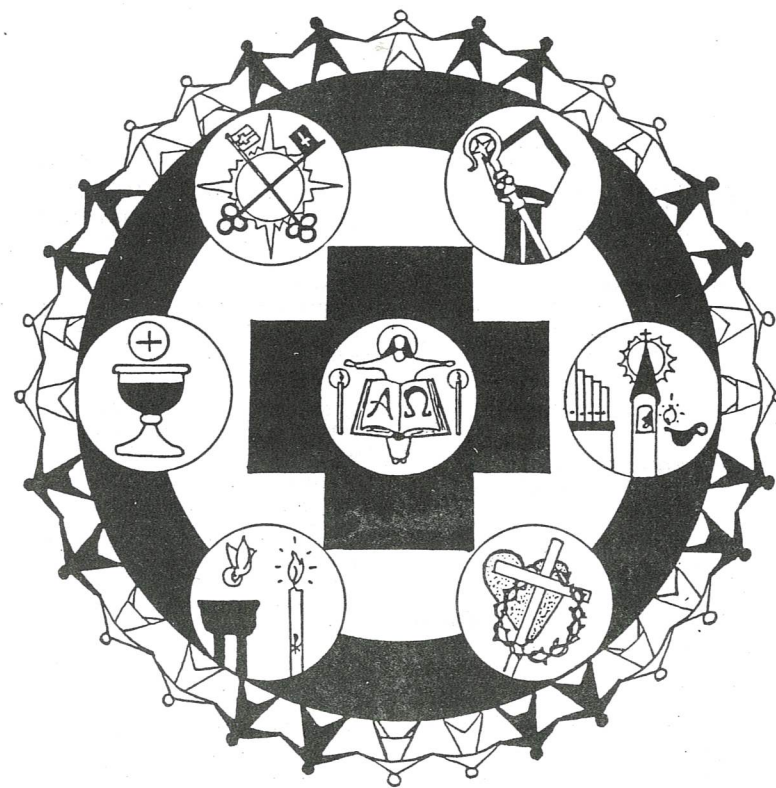
Med Dem tror vi, at Kirkens bispeembede er indstiftet af Kristus, og at det skal tjene Kirkens enhed. Vi tror i henhold til det danske bispevielsesritual, at det også gælder vore biskopper.

Gavner vi efter Deres mening Kirkens enhed ved hos os at arbejde videre ad dette spor?

Som det vil fremgå af vedlagte brev, har vi også stillet nogle spørgsmål til de danske biskopper.

Deres hengivne.

Johs. M. Nielsen. Gert Holthor, Poul Exner, Helge Taggatz, Børn Hansen, Hans Christian Christensen, Knud Christensen.

**Meditationsbillede over Kristi Kirkes syv kendetegn:
Guds Ord (i midten), Dåben (nederst til venstre), Den hellige
Nadver, Skriftemålet, Embedet, Bønnen og Korset.**

Tegning af Carl Gudstav Almqvist, Halmstad, Sverige.

RESERVERET POSTVÆSENET

RE-FORMATIO

udgives af

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Ansvarshavende redaktør:

Sognepræst *Knud Christensen*,
Kirkegade 9, 3600 Frederikssund.
Telefon 42 31 03 39

Redaktionsudvalg:

Sognepræst *Ole Skjerbæk Madsen*,
Åboulevarden 18, 2.th., København V.
Pastor *Anders Studsgård*,
Havervad 7, 6780 Skærbæk.
Pastor *Poul Ulsdal*,
Kirkegade 88, 6700 Esbjerg.
Sognepræst *Peter Østerby-Jørgensen*, Galtrup,
7950 Erslev Mors.

Ekspedition:

Bladet koster 60 kr. årligt i abonnement, — for
studerende 40 kr. årligt. Beløbet indbetales til
FKF's regnskabsfører, ingeniør *Carl Gustav Pe-
tersen*, Bellisvej 12, 3600 Frederikssund
Telefon 42 31 69 78 — Postgiro 2 08 81 42.

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Formand:

Sognepræst *Olav Fog*,
Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Brande.
Telefon 75 34 50 61

Bestyrelse iøvrigt:

Sognepræst *Poul Exner*, næstformand,
Gymnasievej 4, 2620 Albertslund.
Sygeplejerske *Anna C. B. Hansen*,
Solvangsvej 26, 8400 Ebeltøft.
Kirketjener *Kate Pedersen*, Storkens Kvarter
5 B, 2620 Albertslund.
Sognepræst *Hans Jørgen Thorsgaard Mortensen*,
Præstegården, 7990 Øster Assels.
Medlemmer betaler 160 kr. årligt til fællesska-
bet. Dette beløb omfatter også abonnement på
Re-formatio. Ægtepar 190 kr. Studerende og
pensionister betaler 80 kr. for enkelt medlems-
skab. Pensionistægtepar 95 kr.

Re-formatio's Forlag:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE's forlag
Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Brande.
Telefon 75 34 50 61

Ekspedition og daglig ledelse:

Poul Ulsdal, Kirkegade 88, 6700 Esbjerg.
Telefon 75 13 81 05 — Postgiro 5 61 60 50.

INDHOLD — NR. 2 — APRIL 1990 — 33. ÅRGANG

Lad os bede! Bøn af Thomas a Kempis	29
<i>Frede Møller</i> : In memoriam Urban Schrøder	30
<i>Per Edward Petren</i> : Højkirkeligheden — dens styrke og svaghed	34
<i>Retrætte</i>	37
<i>Kim Thinggaard</i> : Ny Vesper-ring dannet	37
<i>Sven Hansen</i> : Billeder kan være farlige	40
<i>Poul Ulsdal</i> : En kommentar. Om at gøre kirken synlig	43
<i>Poul Exner</i> : Kirken (kommentar til FKF's arbejdsgrundlag)	45
Åbent brev til de danske biskopper	48
Til biskoppen af Rom	49